

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. liepos 19 d.*

„Transportas — Oro transportas — Bendrosios oro susisiekimo paslaugų Sąjungoje teikimo taisyklės — Reglamentas (EB) Nr. 1008/2008 — Kelionės lėktuvu pardavėjo pareiga užtikrinti, kad neprivalomus kainų priedus vartotojas pasirinktų aktyviu veiksmu — Sąvoka „neprivalomi kainų priedai“ — Į bendrą kainą įeinanti kelionės atšaukimo draudimo paslaugos, kurią teikia nepriklausoma draudimo bendrovė, kaina“

Byloje C-112/11

dėl *Oberlandesgericht Köln* (Vokietija) 2011 m. kovo 2 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2011 m. kovo 4 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

ebookers.com Deutschland GmbH

prieš

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai R. Silva de Lapuerta, E. Juhász, G. Arestis (pranešėjas) ir D. Šváby,

generalinis advokatas J. Mazák,

posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2012 m. sausio 11 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *ebookers.com Deutschland GmbH*, atstovaujamos *Rechtsanwälte* P. Plog ir S. Zimprich,
- *Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV*, atstovaujamos *Rechtsanwalt* J. Hennig,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos S. Centeno Huerta,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* C. Colelli,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pesendorfer,

* Proceso kalba: vokiečių.

— Suomijos vyriausybės, atstovaujamos H. Leppo,

— Europos Komisijos, atstovaujamos K. Simonsson ir K.-P. Wojcik,

susipažinęs su 2012 m. kovo 1 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2008 m. rugsėjo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1008/2008 dėl oro susisiekimo paslaugų teikimo Bendrijoje bendrųjų taisyklių (JO L 293, p. 3) 23 straipsnio 1 dalies aiškinimu.
- 2 Šis prašymas buvo paduotas nagrinėjant ginčą tarp *ebookers.com Deutschland GmbH* (toliau – *ebookers.com*), kuri per savo valdomą interneto svetainę parduoda keliones lėktuvu, ir *Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV* (Federalinė vartotojų centrų ir asociacijų sąjunga, toliau – BVV) dėl kelionių pardavimo būdo teisėtumo.

Teisinis pagrindas

- 3 Pagal Reglamento Nr. 1008/2008 16 konstatuojamąją dalį:

„Vartotojams turėtų būti sudaromos galimybės veiksmingai palyginti skirtingų oro linijų oro susisiekimo paslaugų kainas. Todėl visuomet turėtų būti nurodyta galutinė vartotojo mokėtina Bendrijos kilmės oro susisiekimo paslaugų kaina, įskaitant visus mokesčius, rinkliavas ir mokėjimus. <...>“

- 4 Pagal šio reglamento 2 straipsnio 18 punktą „oro susisiekimo kainos“ apibrėžiamos kaip:

„eurais arba vietine valiuta išreikštos kainos, kurias moka keleiviai oro vežėjams arba jų agentams arba kitiems bilietų pardavėjams už tų keleivių vežimą oro transportu, bei visos šių kainų taikymo sąlygos, įskaitant agentūroms pasiūlytą atlygį, sąlygas, kitas papildomas paslaugas“.

- 5 Pagal šio reglamento 2 straipsnio 19 punktą „oro susisiekimo tarifai“ apibrėžiami kaip:

„eurais arba vietine valiuta už krovinių vežimą mokėtinės kainos ir tų kainų taikymo sąlygos, įskaitant agentūroms pasiūlytą atlygį ir sąlygas bei kitas pagalbines paslaugas“.

- 6 Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio „Informavimas ir nediskriminavimas“ 1 dalyje nustatyta:

„Bet kuria forma, įskaitant internetu, visuomenei siūlant ar skelbiant oro susisiekimo kainas ir oro susisiekimo tarifus už oro susisiekimo paslaugas, teikiamas iš oro uosto, esančio valstybės narės teritorijoje, kuriai taikoma Sutartis, kartu nurodomos taikomos sąlygos. Visada nurodoma galutinė mokėtina kaina, kuri turi apimti taikomą oro susisiekimo kainą ar oro susisiekimo tarifą ir visus taikomus mokesčius, rinkliavas, papildomas rinkliavas ir įmokas, kurių neįmanoma išvengti ir kuriuos galima numatyti skelbimo metu. Nurodant galutinę kainą, taip pat nurodoma bent:

- a) oro susisiekimo kaina ar oro susisiekimo tarifas;
- b) mokesčiai;

- c) oro uostų mokesčiai; ir
- d) kitos privalomos rinkliavos, papildomos rinkliavos ir įmokos, pavyzdžiui, susijusios su saugumu ar degalais;

jei b, c ir d punktuose nurodyti mokesčiai bei rinkliavos pridėti prie oro susisiekimo kainos ar oro susisiekimo tarifo. Neprivalomi kainos priedai turi būti aiškiai, skaidriai ir nedviprasmiškai nurodyti bet kurio rezervavimo proceso pradžioje ir vartotojui turi būti suteikta galimybė juos laisvai pasirinkti.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 7 *Ebookers.com* per savo valdomą interneto svetainę parduoda keliones lėktuvu. Jei klientas per rezervavimo procesą interneto svetainėje pasirenka tam tikrą skrydį, interneto puslapio viršutiniame dešiniajame kampe po užrašu „Dabartinė jūsų kelionės kaina“ („Ihre aktuellen Reisekosten“) rodoma rezervacijos kaina. Greta kainos už patį skrydį pateikiama „Mokesčių ir rinkliavų“ („Steuern und Gebühren“) suma bei automatiškai paskaičiuojamos išlaidos, susijusios su „Kelionės atšaukimo nuostolių draudimu“ („Versicherung Rücktrittskostenchutz“). Visų šių išlaidų suma yra „Visa kelionės kaina“ („Gesamtreisepreis“).
- 8 Jei rezervacija tampa galutinė, klientas turi sumokėti *ebookers.com* vieną sumą, atitinkančią visą kelionės kainą. Ši atitinkamai skrydžių bendrovei perveda pinigus už bilietą, o kelionės atšaukimo draudimo sumą perveda draudimo bendrovei, kuri yra teisiškai ir ekonomiškai nepriklausoma nuo skrydžių bendrovės. *Ebookers.com* taip pat perveda mokesčių ir rinkliavų sumas jų gavėjams. Jei klientas nenori skrydžio atšaukimo draudimo, puslapio apačioje klientui nurodoma, ką jis turi daryti – atlikti aktyvų atsisakymo veiksma („opt-out“).
- 9 BVV mano, kad toks skrydžių lėktuvu pardavimo metodas prieštarauja Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 daliai, ir reikalauja, kad *ebookers.com* nutrauktų savo interneto svetainėje sukurtą skrydžių rezervavimo procedūrą, kai automatiškai įtraukiamas skrydžio atšaukimo draudimas. 2009 m. gruodžio 28 d. BVV padavė dėl to prašymą *Landgericht Bonn* ir šis teismas 2010 m. liepos 19 d. sprendimu nusprendė visiškai patenkinti šį prašymą.
- 10 *Ebookers.com* dėl šio sprendimo 2010 m. rugpjūčio 23 d. padavus apeliaciją *Oberlandesgericht Köln* kilo klausimas, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamas *ebookers.com* pasiūlymas patenka į Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies taikymo sritį. Manydamas, kad pagrindinės bylos baigtis priklauso nuo šios nuostatos aiškinimo, tačiau nei jos tekstas, nei priėmimo aplinkybės vienareikšmiškai nerodo, ar ji taikoma šiam ginčui, šis teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies nuostata, kurioje numatoma, jog neprivalomi kainos priedai turi būti aiškiai, skaidriai ir nedviprasmiškai nurodyti bet kurio rezervavimo proceso pradžioje ir vartotojui turi būti suteikta galimybė juos pasirinkti („opt-in“), taikoma ir tokioms su skrydžiu susijusioms trečiojo asmens (šiuo atveju kelionės atšaukimo draudimo paslaugos teikėjo) paslaugų kainoms, kurių kelionės tarpininkas reikalauja iš keleivio pateikdamas bendrą skrydžio kainą?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 11 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies paskutiniame sakinyje esanti sąvoka „neprivalomi kainos priedai“ turi būti aiškinama taip, kad ji kelionės lėktuvu atveju apima paslaugų, kaip antai pagrindinėje byloje nagrinėjamo skrydžio atšaukimo draudimo paslauga, kurias teikia kita šalis nei oro vežėjas ir už kurias bendrą sąskaitą, į kurią įtraukiama skrydžio kaina, išrašo kelionės pardavėjas, kainą.
- 12 Šiuo atžvilgiu reikia priminti nusistovėjusią teismo praktiką, pagal kurią aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos formuluotę, bet ir į kontekstą bei teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (žr., be kita ko, 1983 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Merck*, 292/82, Rink. p. 3781, 12 punktą; 2007 m. kovo 1 d. Sprendimo *Schouten*, C-34/05, Rink. p. I-1687, 25 punktą ir 2009 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *Yaesu Europe*, C-433/08, Rink. p. I-11487, 24 punktą).
- 13 Kaip aiškiai matyti iš Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio pavadinimo ir jo 1 dalies teksto, šia nuostata siekiama užtikrinti informacijos dėl oro susisiekimo paslaugų kainų pateikimą ir jų skaidrumą ir taip ją prisidedama prie šiomis paslaugomis besinaudojančių asmenų apsaugos.
- 14 Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies paskutiniame sakinyje turimi omenyje „neprivalomi kainos priedai“, kurie nėra neišvengiami, kitaip nei šio reglamento 23 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje minima oro susisiekimo kaina ar tarifas bei kiti į galutinę skrydžio kainą įeinantys elementai. Šie pasirinktinai kainos priedai susiję su paslaugomis, kurios, kaip papildančios pačią oro susisiekimo paslaugą, nėra nei privalomos, nei būtinos pervežant keleivius ar krovinius, nepaisant to, ar klientas nuspręstų jas pasirinkti, ar jų atsisakyti. Kaip tik dėl to, kad klientas gali rinktis, šie kainos priedai turi būti aiškiai, skaidriai ir nedviprasmiškai nurodyti bet kokio rezervavimo proceso pradžioje ir klientas turi aktyviu veiksmu jiems pritarti, kaip numatyta šio reglamento 23 straipsnio 1 dalyje.
- 15 Šiuo specifiniu reikalavimu dėl neprivalomų kainų priedų, kaip jie suprantami pagal Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies paskutinį sakinį, siekiama užkirsti kelią tam, kad oro susisiekimo paslaugų klientas rezervuodamas skrydį būtų skatinamas įsigyti papildomas skrydžio paslaugas, kurios nėra neišvengiamos ar būtinos pačiam skrydžiui, nebent jis pats aktyviu veiksmu nuspręstų įsigyti šias papildomas paslaugas ir sumokėti už jas papildomą jų kainą.
- 16 Be to, šis reikalavimas apskritai atitinka 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB (OL L 304, p. 64), 22 straipsnyje esantį reikalavimą, susijusį su vartotojų teisėmis papildomų mokėjimų srityje. Pagal šią nuostatą prieš vartotojui įsipareigojant laikytis pasiūlymo, prekiautojas turi gauti aiškų jo sutikimą dėl kiekvieno papildomo mokėjimo, kuris turėtų būti atliktas papildomai prie prekiautojo atlygio, dėl kurio susitarta už pagrindinės sutartinės pareigos vykdymą, o tokio sutikimo prekiautojas negali preziumuoti pasinaudodamas standartinėmis galimybėmis, su kuriomis vartotojas, norėdamas išvengti papildomo mokėjimo, turi nesutikti.
- 17 Šiuo atžvilgiu, kaip savo išvados 39 punkte pažymėjo generalinis advokatas, Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies paskutiniame sakinyje įtvirtintam oro susisiekimo paslaugomis besinaudojančio kliento apsaugos tikslui prieštarautų tai, jei apsauga priklausytų nuo to, ar su pačiu skrydžiu susijusią neprivalomą papildomą paslaugą ir papildomą kainą už ją per skrydžio rezervavimo procesą siūlytų oro vežėjas, ar kita su juo teisiškai ir ekonomiškai nesusijusi šalis. Iš tikrųjų, jei tokia apsauga priklausytų nuo papildomos paslaugos teikėjo statuso ir ji būtų taikoma, tik jei ją teiktų oro vežėjas, apsaugą būtų galima lengvai apeiti, ir šiam tikslui tikrai būtų pakenkta. Bet kuriuo atveju tai būtų nesuderinama su Direktyvos 2011/83 22 straipsniu.

- 18 Vadinasi, priešingai, nei teigia *ebookers.com*, suteikiant Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies paskutiniame sakinyje įtvirtintą apsaugą svarbu ne tai, ar neprivalomą papildomą paslaugą ir papildomą kainą už ją siūlo atitinkamas oro vežėjas, ar su juo susijęs paslaugos teikėjas, o tai, kad per skrydžio rezervavimo procedūrą ši paslauga ir kaina būtų susijusios su pačiu skrydžiu.
- 19 Be to, reikia pažymėti, kad, kitaip, nei tvirtina *ebookers.com*, toks aiškinimas nėra nesuderinamas su Reglamento Nr. 1008/2008 taikymo sritimi. Iš tikrųjų, nors šio reglamento 1 straipsnio 1 dalyje reglamento tikslas yra apibrėžtas oro vežėjų atžvilgiu, nes joje numatyta, kad reglamente nustatoma licencijų Bendrijos oro vežėjams išdavimo tvarka ir jų teisė teikti Bendrijos vidaus oro susisiekimo paslaugas, remiantis šia nuostata, į šį tikslą taip pat patenka „Bendrijos vidaus oro susisiekimo paslaugų kainų nustatymo tvarka“. Iš abstrakčiai suformuluoto šio reglamento 23 straipsnio 1 dalies paskutinio sakinio teksto ir juo siekiamo apsaugos tikslo taip pat matyti, kad, kaip konstatuota šio sprendimo 17 punkte, šioje nuostatoje numatytas apsaugos reikalavimas negali priklausyti nuo su pačiu skrydžiu susijusios neprivalomos papildomos paslaugos teikėjo statuso.
- 20 Atsižvelgiant į visus šiuos svarstymus, į pateiktą klausimą reikia atsakyti: Reglamento Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies paskutiniame sakinyje esanti sąvoka „neprivalomi kainos priedai“ turi būti aiškinama taip, kad ji kelionės lėktuvu atveju apima paslaugų, kaip antai pagrindinėje byloje nagrinėjamo skrydžio atšaukimo draudimo paslauga, kurias teikia kita šalis nei oro vežėjas ir už kurias bendrą sąskaitą, į kurią įtraukiama skrydžio kaina, išrašo kelionės pardavėjas, kainą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 21 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

2008 m. rugsėjo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1008/2008 dėl oro susisiekimo paslaugų teikimo Bendrijoje bendrųjų taisyklių 23 straipsnio 1 dalies paskutiniame sakinyje esanti sąvoka „neprivalomi kainos priedai“ turi būti aiškinama taip, kad ji kelionės lėktuvu atveju apima paslaugų, kaip antai pagrindinėje byloje nagrinėjamo skrydžio atšaukimo draudimo paslauga, kurias teikia kita šalis nei oro vežėjas ir už kurias bendrą sąskaitą, į kurią įtraukiama skrydžio kaina, išrašo kelionės pardavėjas, kainą.

Parašai.